

שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית- על רצון, הסכמה והדדיות ביחסים

שבוע זה יתקיים בין התאריכים 18.1.15 – 22.1.15 כ"ז בטבת – ב' בשבט תשע"ה .

שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית תשע"ה – יעסוק השנה בהסכמה חופשית, רצון והדדיות ביחסים. בשנה החולפת- תשע"ד, העמקנו את השיח וההבנות לגבי השפעתה של החשיפה לפורנוגרפיה ולתכנים פוגעניים על עמדותיהם והתנהגותם של בני נוער.

חשיפה זו מקנה מידע מסולף ומעוותת את התפיסה של בני הנוער לגבי קשר זוגי, תפקידים מגדריים ויחסי מין.

בני הנוער משתמשים במושגים כמו רצון, הסכמה והדדיות ביחסים לגבי אירועים בהם מתקיימות התנהגויות של ציות או שיתוף פעולה מתוך מצוקה ו/או לחץ חברתי.

ממחקרה של ד"ר אביגיל מור עולה כי רק 27% מהנערים שנשאלו סברו כי נערה שמקיימת יחסי מין בשרשרת לא עושה זאת מרצון חופשי. 34% חשבו שהיא באמת בוחרת בכך ו-39% לא היו בטוחים. (מור, 2012)

למידה מהתערבות אנשי המקצוע של היחידה מלמדת כי נתון חמור זה משקף תמונת מצב חברתית של בלבול מושגים המחייב שיח, בירור והגדרה מסודרת שלנו אנשי החינוך עם תלמידים והורים, למושגים: הסכמה חופשית, רצון והדדיות ביחסים.

בירור המושגים והגדרתם, אינה נחלתם הבלעדית של אנשי החינוך, אלא של החברה כולה, כמובן תוך התאמה לגיל ולתרבות תוך שיח של הצוותים החינוכיים עם ילדים ובני הנוער בבתי הספר היסודיים, העל יסודיים, הממלכתיים, בחמ"ד, בחברה הערבית ובחינוך המיוחד.

בימים אלה יעלה לשפי"ט פיתוח של אגף תוכניות סיוע ומניעה בשפי"ו והיחידה למיניות ומניעת פגיעה בילדים ובני נוער – " שיעור חשוב בלהיות יקר ערך מוגן והוגן". הפיתוח הינו חלק מהתוכנית כישורי חיים לחטיבה העליונה שעניינו תהליכים של בחירה בהתנהגות מינית והגברת המודעות להתנהגות מינית הנעשית מתוך פיתויים ולחצים . הוא עוסק בערך עצמי וקבלת החלטות בנוגע להתנהגות מינית, בפיתוח אמפטיה ואחריות חברתית ומדגיש את סוגיית מרחב הבחירה של האדם.

המיקוד במושג ההסכמה החופשית בשבוע זה השנה, מנסה להציג לילדים ולנוער תהיות, סימני שאלה ותובנות חדשות לגבי הדיון עתיק היומין על יחסים – "כשאת אומרת לא למה את מתכוונת" ומזמין בנים ובנות כאחד להרהר בהן.

פסק הדין הדרמטי של בית המשפט העליון בתחילת שנות ה-90 בפרשת האונס הקבוצתי בקיבוץ שמרת הביא עימו לשיח הציבורי מסר חדש והוא כי חובה לחפש ולוודא הסכמה מפורשת לפני מגע מיני. אם לא ניתן אישור כזה, קבעו השופטים, מדובר באונס. וכך כתב השופט משאל חשין:

"גבר היוזם מגע אישות עם אישה, עליו הנטל לבקש הסכמתה של האישה, ועליו הנטל לקבל הסכמתה. ורק במקום בו הסכימה האישה – באחת מדרכי ההסכמה המקובלות: בין מקובלות על בני-אדם בכלל ובין מקובלות על הגבר והאישה המיוחדים – ניתן לומר כי מעשה האישות נעשה בהסכמתה של האישה. ואם לא נתנה האישה הסכמתה – הסכמה מפורשת או הסכמה במשתמע – יהיה מעשה האישות שלא בהסכמה. במקום בו עולה ספק אם הסכימה האישה למעשה אישות – או אם לא הסכימה – המסקנה חייבת להיות כי מעשה האישות היה שלא בהסכמה, וממילא נעשה "שלא בהסכמתה החופשית" של האישה".

לגבי הצדקת המעשים על ידי העלאת עברה המיני של הנאנסת כתב הנשיא שמגר:

"גופם של איש או של אישה הוא לעולם שלהם, ואין אישה הופכת חופשית לכול בשל כך שהיא מקיימת יחסים עם זה או אחר. הרצון לחזר אחרי אישה כדי לזכות בחסדיה, בין אם כבר זיכתה בהם מאן דהוא אחר ובין אם לאו, הוא לגיטימי, אך כך גם הזכות שלה לברור לעצמה בן-זוג ולהחליט בעצמה מהו שהיא מסכימה לו ומה לא".

עברו למעלה מ-20 שנה מאז והרושם העולה משיחות רבות עם בני הנוער, כי בלבול וטשטוש המושגים עדיין רב והצורך במסרים ערכיים - חינוכיים הוא צורך השעה.

נרצה להרחיב את שיח ההסכמה ביחסים מיניים לשיח על הסכמה, רצון והדדיות ביחסים בכלל.

דיבור על מיניות בכלל ועל פגיעה מינית בפרט הוא מורכב ורגיש. מתחייבים בו תנאים של מוגנות, הקשבה והעברת מסרים מותאמים.

החומרים מיועדים לשימושם של הצוותים החינוכיים.

ניתן לפנות לייעוץ והכוונה נוספת למדריכי ורכזי היחידה המסייעים ליועצים והפסיכולוגים בשטח בחינוך למיניות בריאה והתמודדות עם מצבי פגיעה והתעללות.

על כל בית ספר למפות את הצרכים העולים בכיתות השונות ולזהות מה השיח הנחוץ בכל כיתה. ניתן להיעזר בחומרים הרבים המופיעים בשפ"נט – אתר שפ"י.

בברכה,

ענת רצון

מ"מ ראש היחידה למיניות ומניעת פגיעה בילדים ובני נוער

חומרים לבתי הספר הממלכתיים:

[מכתב להורים](#)

[סדנא לחדר מורים](#)

[סדנא: אמת או חובה \(מיועד לתלמידי היסודי\)](#)

[מצגת נלוות לסדנא אמת או חובה](#)

[סדנא: כשאת אומרת לא, למה את מתכוונת? \(מיועד לתלמידי היסודי\)](#)

[סדנא: כשאת אומרת לא, למה את מתכוונת? \(מיועד לתלמידי חט"ב וחט"ע\)](#)

[מצגת בנושא הסכמה \(מיועד לתלמידי חט"ב וחט"ע\)](#)

[סדנא בנושא הצעה והסכמה \(מיועדת למורים ולתלמידים בגילאים השונים, להתאמה על פי התכנים\)](#)

[סדנא: יצאנו לסרט \(מיועד לתלמידי חט"ב וחט"ע\)](#)

[סדנא בנושא הסכמה והדדיות בקשר \(מיועד לתלמידי חט"ע\)](#)

[סדנא: על רצון, הסכמה חופשית ומערכת יחסים הדדית ושוויונית \(מיועד למגוון שכבות גיל\)](#)

[הסכמה חופשית במפגש מיני \(דרור בתי חינוך\)](#)

[עלון בנושא: הסכמה חופשית- בואו נדבר על זה](#)

חומרים לבתי הספר הממלכתיים- דתיים

[מכתב להורים](#)

[פנייה לצוותים החינוכיים](#)

[סדנא לחדר מורים](#)

[דיון במושגים רצון והסכמה \(מיועד לכל שכבות הגיל\)](#)

[סדנא: דילמות ומיתוסים על קשרים בין אישיים \(בכיתות מסוימות מתאים כבר מכיתות ה'-ו', באחרות רק בכיתות ח'-ט', ויש כיתות שבהן לא יתאים כלל. רמת הפעילות מתאימה עד לכיתה ט'\)](#)

[מצגת נלוות לפעילות דילמות ומיתוסים על קשרים בין אישיים](#)

[סדנא: הצעה, הסכמה וסירוב \(התאמות לפי גילאים: חדר מורים/ כיתות ד'-ו' / ז'-ח' / ט'-י"ב\)](#)

[סדנא: זכייה בפרס - קבלת החלטות בקשר \(מיועד לתלמידי חט"ב וחט"ע\)](#)

[סדנא: מה בין הסכמה לבין הדדיות בקשר \(מיועד לתלמידי י"א-י"ב\)](#)

فعالية اسبوع التوعية لمنع الاعتداءات الجنسية

[فعالية بموضوع الرغبة, الموافقة والعلاقة المتبادلة والمتساوية](#)

[فعالية حقيقة أم واجب](#)

[العلاقة المتبادلة ما بين الرغبة فيها والموافقة عليها](#)

[علاقات الصداقة - بين الطرح والقبول](#)

[فعالية اسبوع التوعية لمنع الاعتداءات الجنسية 2015](#)

חומרים לחינוך המיוחד

[היכולת של בוגרים עם מוגבלויות אינטלקטואליות להסכמה מודעת לקיום יחסי מין](#)